

Мельник С.М.,
здобувач освітньо-наукового рівня доктор філософії
за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування»,
Науковий керівник: **Драган І.О.,**
доктор наук з державного управління, професор,
завідувач кафедри права та правоохоронної діяльності,
Державний університет «Житомирська політехніка»

ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ ДЕРЖАВНО-ПРИВАТНОГО ПАРТНЕРСТВА ЯК КЛЮЧОВИЙ ІНСТРУМЕНТ ЕКОНОМІЧНОЇ СТІЙКОСТІ ТА ПОВОЄННОГО ВІДНОВЛЕННЯ УКРАЇНИ

Післявоєнне відновлення України потребує застосування інноваційних управлінських рішень, інституційної модернізації та формування нової архітектури економічної стійкості. Масштаби руйнувань критичної інфраструктури, логістичних вузлів, промислових об'єктів і житлового фонду створюють безпрецедентний попит на ефективні механізми мобілізації інвестицій і технологій. За таких умов державно-приватне партнерство постає як ключова модель залучення приватного капіталу, управлінської експертизи та інноваційних рішень у сфері, що традиційно перебувають під відповідальністю держави. Його розвиток можливий лише за умови наявності якісного державного регулювання, яке забезпечує баланс інтересів, мінімізацію ризиків і довгострокову сталість співпраці [1].

Державне регулювання у сфері державно-приватного партнерства набуває визначального значення в умовах війни та післявоєнної реконструкції, оскільки саме воно формує інституційні умови, що дозволяють приватному бізнесу входити у проєкти високої капіталомісткості та високого ризику. Розвиток партнерств потребує стабільного нормативно-правового поля, прозорих процедур відбору проєктів, дієвих механізмів розподілу ризиків, доступу до фінансування та гарантування дотримання довгострокових зобов'язань. Держава у цьому процесі виконує не лише регуляторну, а й стратегічну функцію – визначає пріоритетні галузі, створює стимули для інвесторів, забезпечує умови для інтеграції європейських стандартів і сприяє залученню міжнародних інституційних партнерів [2].

Особливого значення набуває впровадження ризик-орієнтованих механізмів державного регулювання державно-приватного партнерства. Післявоєнні проєкти пов'язані з підвищеним рівнем невизначеності та макроекономічної волатильності, що вимагає застосування стандартів управління ризиками відповідно до ISO 31000 та COSO Enterprise Risk Management. Використання цих підходів дозволяє системно оцінювати загрози, формувати сценарії розвитку подій, розподіляти відповідальність між партнерами та мінімізувати інвестиційні бар'єри. Застосування структурованого ризик-менеджменту підвищує передбачуваність проєктів і сприяє формуванню довіри з боку іноземних інвесторів та міжнародних фінансових організацій.

Стратегічний вимір державного регулювання державно-приватного партнерства у післявоєнний період полягає у формуванні нової моделі відбудови, орієнтованої на стійкість, інновації та прозорість. У межах такої моделі партнерства стають не лише інструментом модернізації інфраструктури, а й платформою для інституційної трансформації державного сектору. Держава має забезпечити відкритість даних, цифровізацію процедур і прозорість ухвалення рішень. Відповідно, цифрові платформи (зокрема у сфері управління проєктами, моніторингу виконання контрактів і фінансової звітності) стають елементом нового регуляторного середовища. Їх використання сприяє зниженню корупційних ризиків, підвищенню підзвітності та створенню передумов для довгострокової довіри між партнерами [3].

Відбудова України вимагає також посилення ролі держави як координатора багаторівневих партнерств, що включають іноземні компанії, міжнародні фінансові інституції та органи місцевого самоврядування. Така координація передбачає забезпечення сумісності правових режимів, адаптацію законодавства до вимог ЄС, розроблення типових контрактів і стандартів, що відповідають міжнародній практиці. Важливою складовою державного регулювання є формування гарантій інвесторам через спеціальні механізми, такі як державні гарантії, страхування воєнно-політичних ризиків, пільгові кредитні інструменти та механізми змішаного фінансування. Ці інструменти дають змогу зменшити ризиковість проєктів та забезпечити їх фінансову реалізованість.

Післявоєнна реконструкція вимагає переорієнтації державної політики на довгострокове стратегічне планування. Державно-приватні партнерства повинні інтегруватися у державні та регіональні стратегії розвитку, а відбір проєктів має здійснюватися за критеріями мультиплікативного впливу на економічне зростання, зайнятість, технологічний розвиток і національну стійкість. Такий підхід забезпечить формування інфраструктурних кластерів, розвиток інноваційних екосистем, модернізацію промисловості та зменшення залежності економіки від вразливих секторів. З огляду на це державно-приватне партнерство стає не лише інструментом будівництва об'єктів, а й важливим засобом формування нової соціально-економічної моделі в Україні.

Окрему увагу слід приділити місцевому рівню, який здатний стати драйвером партнерств у сфері транспорту, енергетики, водопостачання, відновлення житлової інфраструктури та управління відходами. Органи місцевого самоврядування потребують державної підтримки для розвитку компетентностей у сфері державно-приватного партнерства, підготовки якісних проєктів та проведення економічної оцінки. Держава може здійснювати супровід таких проєктів, створюючи методичні центри, інкубатори інфраструктурних ініціатив та консультаційні платформи. Це сприятиме підвищенню спроможності громад ефективно залучати приватні інвестиції, що є важливим елементом регіональної стійкості.

У підсумку, механізми державного регулювання державно-приватного партнерства формують основу для відновлення, модернізації та довгострокової стійкості української економіки. Ефективне регулювання дозволяє забезпечити баланс інтересів партнерів, мінімізувати інвестиційні та політичні ризики, створити сприятливе середовище для інновацій та залучення ресурсу міжнародних партнерів. У післявоєнний період державне регулювання державно-приватного партнерства стає не лише управлінським інструментом, а стратегічною передумовою розвитку країни, її економічної безпеки та інтеграції до європейського простору.

Список використаних джерел

1. Управління державним сектором економіки : [навчальний посібник] / Є. Г. Карташов, І. О. Драган, Н. В. Дацій, О. В. Чумак, А. В. Антонов, І. І.

Туболець, В. В. Іванюта, О. В. Алейнікова; за заг. ред. професора Є. Г. Карташова. – Київ : Освіта України, 2021. – 330 с.

2. Александрова М. М., Довгалюк В. В. Державно-приватне партнерство в соціальній сфері. Електро-нне видання «Державне управління: удосконалення та розвиток». URL: http://www.dy.nayka.com.ua/pdf/8_2019/25.pdf (дата звернення: 04.12.2025).

3. Слободянюк Н. О. Зарубіжний досвід стратегічного державно-приватного партнерства в інвестиційній сфері. Інвестиції: практика та досвід. 2016. № 13. С. 49–53. URL: http://www.investplan.com.ua/pdf/13_2016/9.pdf (дата звернення: 04.12.2025).